

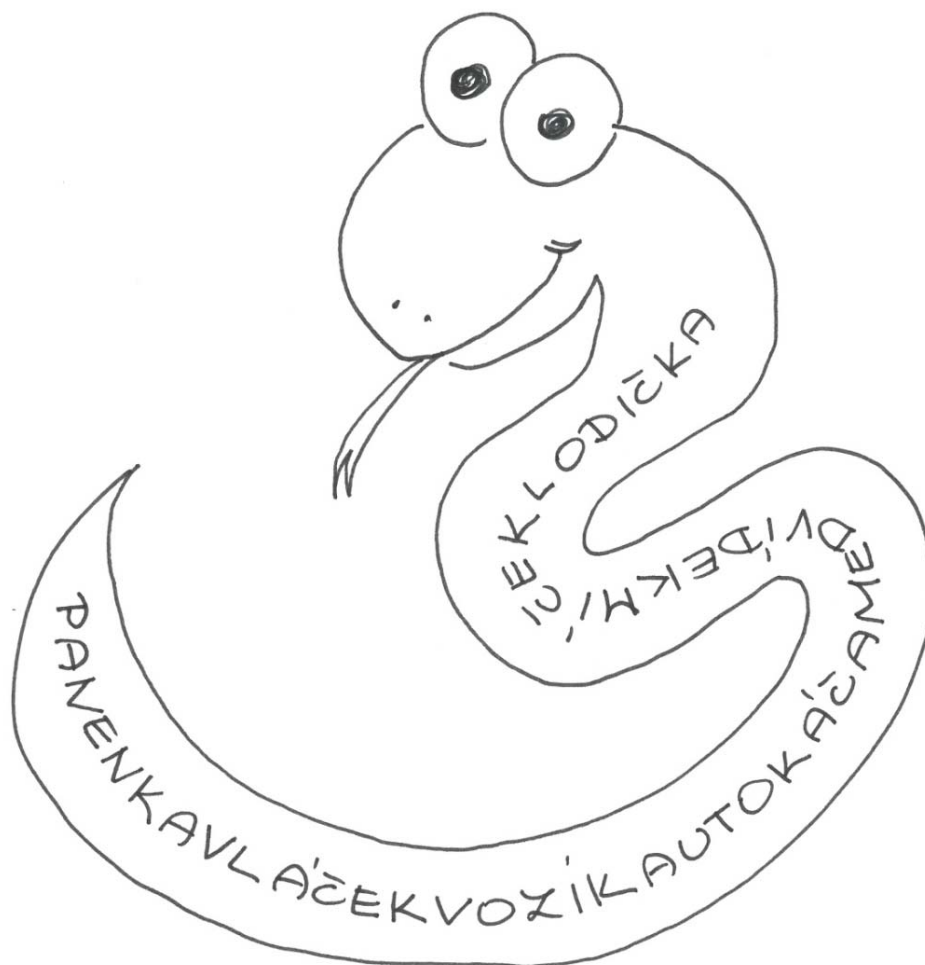
1. Dětský svět

I přes množství povinností si děti vždy našly dostatek času k hrám a zábavám. Ty se odehrávaly většinou venku, při pasení na lukách či v různých zákoutích vesnice, kde děti trávily většinu času.

Na jaře si chlapci vyřezávali pišťalky z vrbových proutků, chytali chrousty a ptáky, vybírali hnízda. Děvčata trhala kvítí a pletla věnečky, dělala prstýnky, andělíčky, kohoutky i řetízky. V létě se děti koupaly v potoce, chytaly ryby, raky. Oblíbené byly také hry s blátem. Děti si z něj stavěly hráze i domečky. Děvčata pouštěla po vodě věnečky, chlapci lodičky z kůry. Na podzim si často při pastvě zapalovaly ohníčky z bramborových natí a pekly si brambory či jablka. V zimě se zase sáňkovaly a dělaly si klouzačky.

Hraček mívaly děti na venkově velmi málo. Většinou to byly jednoduché kousky zhotovované doma: figurky ze dřeva, panenky z hadříků, hliněné kuličky, káča. Nebylo zvykem dětem dávat dárky na svátky, narozeniny či Vánoce. Děti byly obdarovávány spíše nějakou sladkostí při návštěvě pouti nebo jim rodiče přinášeli drobné dárky z cest za prací a prodejem výrobků. Teprve později byly rodiny bohatší a mohly si dovolit koupit i průmyslově vyráběné hračky.

Kolik hraček snědl had? Spočítej slova z jeho břicha

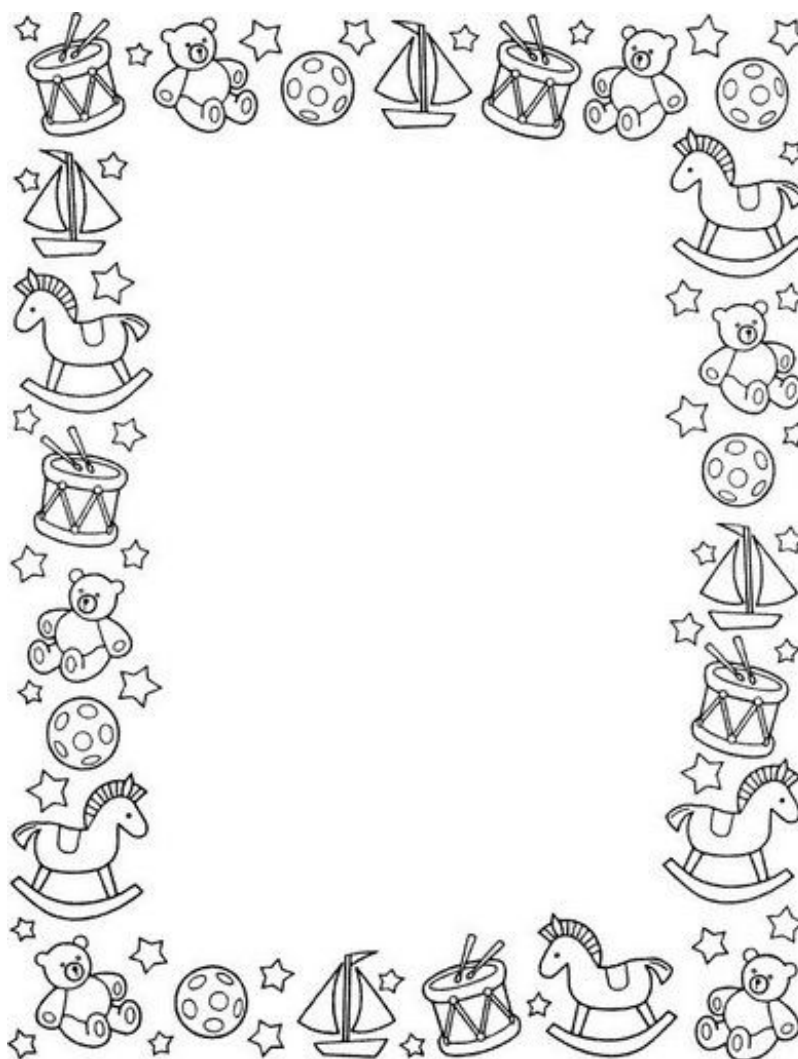

2. Krása starých hraček

Děti chtějí poznávat svět kolem sebe, zacházet s předměty, které v něm existují, dělat s nimi činnosti, které vidí u dospělých. Touží stejně jako rodiče řídit auto, vařit, starat se o miminko. Hračky jsou věcmi, které dětem přibližují reálný svět dospělých, podporují fantazii a tvořivé myšlení.

Každé období v historii lidské společnosti mělo své typické hračky. Ty nejstarší byly z přírodních materiálů, později z pálené hlíny a také kovů. K velkému rozvoji výroby hraček došlo na přelomu 18. a 19. století s rozmachem průmyslové výroby. Děti z méně majetných či venkovských rodin si stále hrají s hračkami, které jsou schopni vyrobit jejich rodiče či prarodiče vyřezáváním ze dřeva nebo ušitím z kousků látky. Průmyslově vyráběné hračky se ale stávají i pro ně čím dál dostupnější. Vyrábějí se již vláčky, autíčka a jiné nové technické vymoženosti. Holčičky v této době dostávají různé typy panenek, kuchyněk a pokojíčků, šití a vyšívání a dalších hraček, které je připravují na budoucí roli hospodyněk. Chlapci si hrají s technicky zaměřenými hračkami, jako stavebnicemi, mechanickými hračkami či šlapacími autíčky.

Namaluj oblíbenou hračku tvých prarodičů nebo rodičů

3. Vyrobu si hračku

Vyrobu si lodičku

Potřebuješ:

- plátno
- proutek
- kus kůry

Ustřižni si plátno na plachtu.

Středem plátna shora dolů vystřižni čtyři dírky, kterými se bude později provlékat proutek – stožár lodi.

V pravém dolním rohu vystřižni dírku.

Dírkou provleč levý spodní roh.

Čtyřmi svislými otvory ve středu provleč proutek.

V kůře vyvrtej otvor a zasuň do něj proutek – stožár s plachtou.

Polož lodičku na vodní hladinu.

Můžeš s kamarády uspořádat závody, či lodička dále doplave.

Vyrobu si panenku

Potřebuješ:

- plátno ve tvaru čtverce
- dřevěnou vařečku
- barevné pastelky
- stuhu nebo dlouhý pruh plátna

Na vařečku namaluj obličej.

Polož vařečku šikmo na plátno a spodní cíp přelož vzhůru.

Přelož levý cíp přes panenku a stejným způsobem i pravý cíp.

Založ cíp pod peřinku.

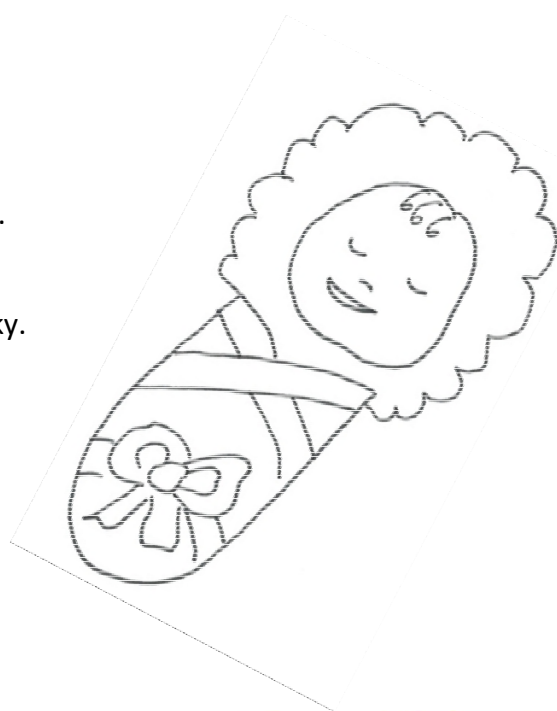
Najdi polovinu pruhu plátna a ten polož do horní části peřinky.

Za zády miminka oba konce překřiž.

Překřiž na přední straně.

Překřiž ještě jednou na zadní straně.

Svaž oba konce na mašličku.

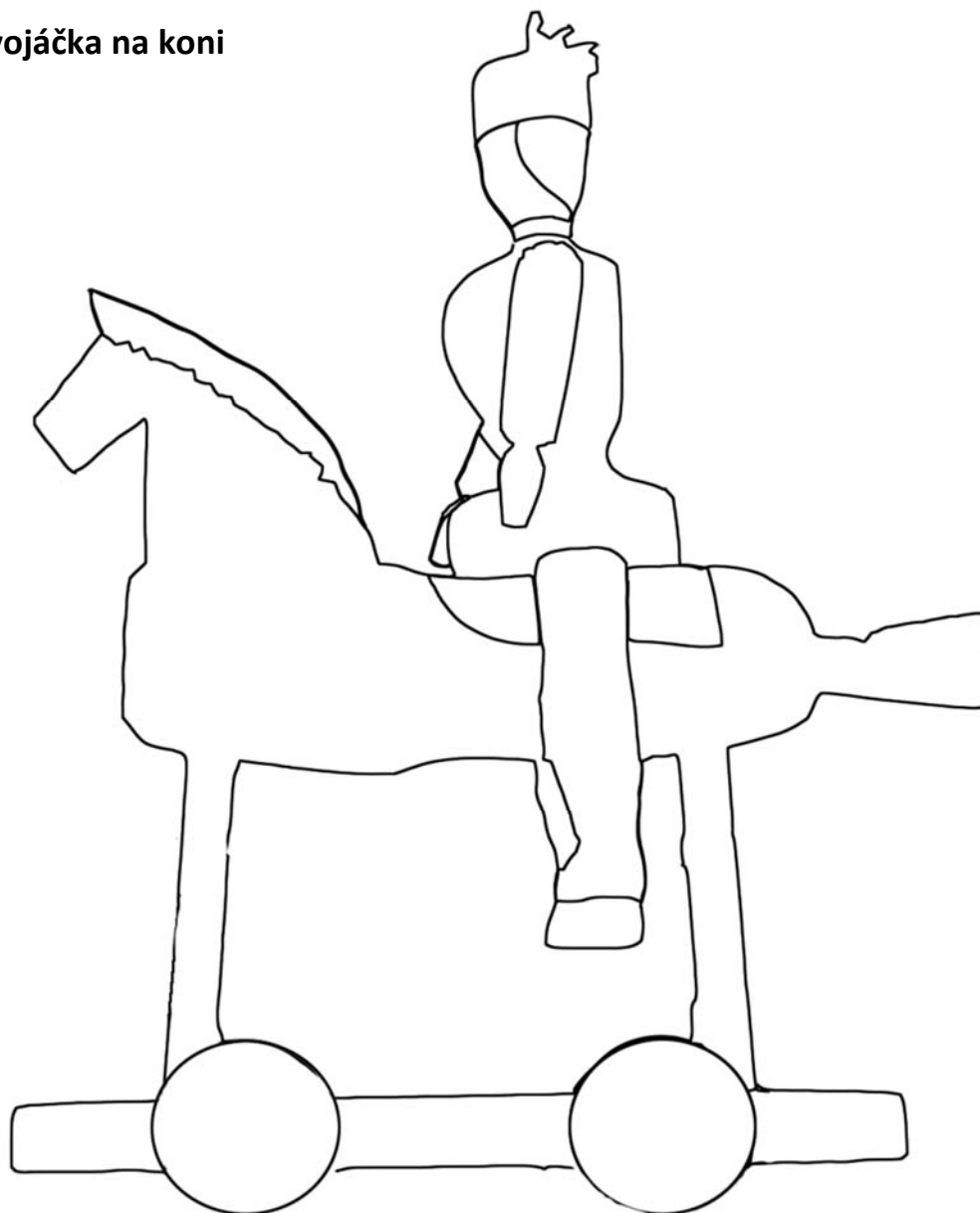
4. Výrobci lidových hraček – Zdeněk Bukáček

Zdeněk Bukáček – výroba soustružených hraček

Dřevěné hračky se dříve vyráběly ručně za pomoci nožíků a dlátek. Později je dělali soustružníci dřeva a kolovratů jako doplňkovou práci. Od poloviny 19. stol. byla známá výroba hraček ve Skašově na Plzeňsku, v Krouně na Vysočině, v oblasti Krušných hor a Šumavy.

Na soustruhu se vyrobily základní oválné části, které se dále brousily a malovaly. Ručně se pak spojily jednotlivé části figurky a domalovaly detaily. Nejčastěji se používalo dřevo listnatých stromů: lípy, olše, javoru a buku.

Vymaluj si vojáčka na koni

5. Výrobci lidových hraček – Ladislav Chládek

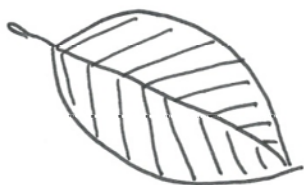
Ladislav Chládek – výroba hraček štípaných ze soustruženého bloku

Výroba hraček štípáním soustruženého prstence je velice starou a zajímavou technologií, která souvisí s rozvojem výroby hraček v Krušnohoří. V současné době tuto činnost ovládá pouze pan Ladislav Chládek z Výprachtic.

Hračky se vyřezávaly z javorového dřeva. Byla to především zvířátka, nejčastěji ježek.

Spoj k sobě listy stromů a jejich plody

BUK

LÍPA

JAVOR

OLŠE

6. Taneční hra Na Elišku

Na Elišku

Děvčata utvoří kruh a uchopí se za ruce. Uprostřed kruhu je dívka – Eliška. Kruh chodí dokola a zpívá. Při slovech: „Vyber si... družku“ si Eliška vyvolí některou z děvčat a ta je potom Eliškou. Původní Eliška se zařadí zpět do kruhu.

Eliška, Eliška, nebyla pyšná, ona k nám v neděli na hody přišla.

Eliško, Eliško, poskoč si trošku, vyber si z kolečka nejlepší družku, družičku.

Na druhou část tance se melodie zrychluje a zpívá se:

Skoč, panenke, do kola, do kola, do kola, shořela nám stodola, stodola.

Skoč, panenke, z kola ven, z kola ven, z kola ven,

budeme mít krásný den, krásný den.

Na to se Eliška s vybranou dívkou chytanou za ruce a cvalem poskakují uvnitř nebo pak vně kruhu.

Tuto dívčí taneční hru zaznamenali sběratelé v mnoha různých obměnách: Jelínková, Z.: *Dětské hry a říkadla z Horňácka*. 1954, s. 98. Bartoš, F. *Naše děti*, 1949, s. 70–71. Sušil, F.: *Moravské národní písně*, 1941, s. 650–651 (č. 2159, 2161, 2162).

Zahraj si písničku

Obrazový záznam pochází z vystoupení dětských folklorních souborů na Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici. Zde každoročně účinkují děti z celé České republiky, které se lidovým písním, tancům a hrám věnují v souboru nebo ve školní výuce (projekt Tady jsme doma – Regionální folklor do školy).

7. Hry na louce

Pletení věnečků z pampelišek

Natrhejte si alespoň 30 pampelišek s dlouhým stonkem. Vezměte 2 pampelišky a dejte je křížem přes sebe. Stonek vrchní pampelišky přehněte pod spodní a zase vraťte mezi pampeliškami dopředu. Přiložte další pampelišku, její stonek přehněte přes stonek předchozích pampelišek a zase vraťte zpět. Pokračujte stejným způsobem do té doby, než upletete dostatečně dlouhý copánek. Nakonec přiložte oba konce k sobě a svažte trávou nebo další pampeliškou.

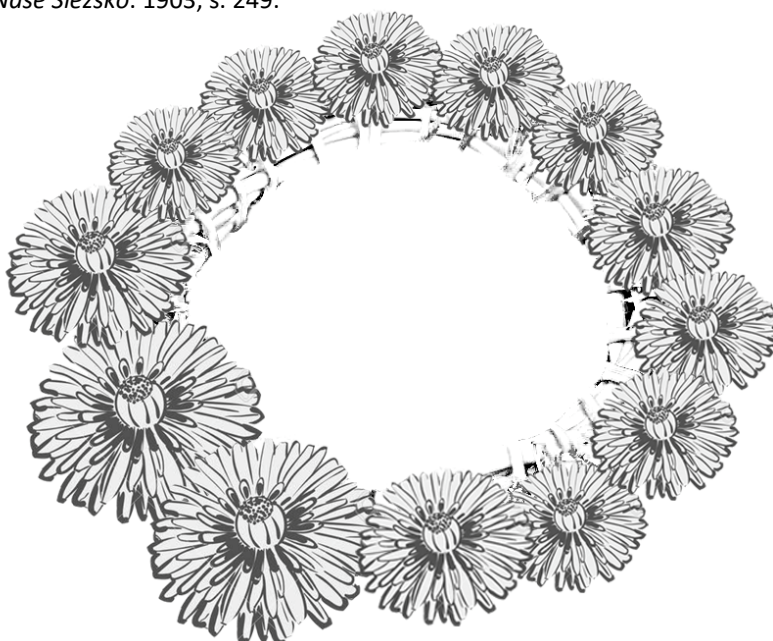
Na zlatou bránu

Dvě děvčata se postaví čelem proti sobě, uchopí se za ruce a zvednou je nad hlavu (udělají bránu). Ostatní si stoupnou do zástupu, uchopí se navzájem za ruce (nebo za pas) a prochází branou stále dokola. U toho zpívají:

*Zlatá brána otevřená, zlatým klíčem podepřená,
kdo do ní vejde, tomu hlava sejde,
ať je to ten nebo ten, praštíme ho koštětem.*

Na poslední slova se brána zavře (děvčata spustí ruce dolů) tak, aby zachytila jedno z procházejících dětí. Pak se je ptají, chce-li jít za jablko, nebo za hrušku. Chycené dítě si vybere a zařadí se za jedno nebo druhé děvče podle toho, co si vybralo. Hra se opakuje tak dlouho, až jsou rozděleni všichni na dva tábory a ty se pak přetahují. Vyhrává ten, komu se podařilo přetáhnout protivníka na svou stranu.

Tuto dětskou hru zachytili sběratelé po celém území České i Slovenské republiky, a to již v polovině 19. století. Jelínková, Z.: *Dětské hry a říkadla z Horňácka*. 1954, s. 98. Bartoš, F.: *Naše děti*. 1949, s. 204. Dufek, J.: *Naše Horácko jindy a nyní*. 1893, s. 87. Vyhlídal, Jan: *Naše Slezsko*. 1903, s. 249.

8. Hra KULIČKY

Kuličky

Každý hráč si vybere pět kuliček jedné barvy.

Všichni si stoupnou na čáru ve vzdálenosti asi 3 m od důlku. Každý z hráčů hází postupně (nebo všichni najednou) své kuličky co nejdříve k důlku. Když se všichni vystřídají, určí se pořadí pro další hru. Kdo má kuličku nejdříve k důlku, začíná.

Nyní už nezáleží na barvě kuliček. Každý cvrnká směrem do důlku. Pokud mine důlek, pokračuje další hráč, který je v pořadí.

Vyhrává ten, který trefí poslední kuličku do důlku. Možná je i varianta, že vyhraje ten, kdo umístí do důlku nejvíce kuliček.

Zahraj si s barevnými kuličkami sudoku

V každém sloupci, řádku nebo čtverci musí být zastoupeny všechny symboly jenom jednou.

	●		●
●			●
●		●	
	●	●	

9. Hra DRÁPKY

Drápky

Hráč si vybere pět kamínků.

Čtyři rozloží před sebe na zem a dřepne si k nim. Pátý kamínek vyhodí do vzduchu a snaží se stejnou rukou jeden z rozložených sebrat a následně chytit ten letící pátý.

Pokud se mu to povede, získal ho a dá si jej stranou. Může pokračovat dál. Opět jeden vyhodí a sebere další z rozložených.

Jestliže takto posbírá všechny čtyři, pokračuje ve sbírání po dvou / po třech / po čtyřech.

Vyhrává ten, kdo po dobu dvou minut získá nejvíce kamínků.

Vyrob si obrázek z kamínků

Potřebuješ:

- kamínky (větvičky, květiny, trávy apod.)
- lepidlo nebo tavnou pistoli
- list tvrdého papír nebo karton
- tužku nebo pastelky

Podle své fantazie tvoř z kamínků a jiných přírodnin obrázky.

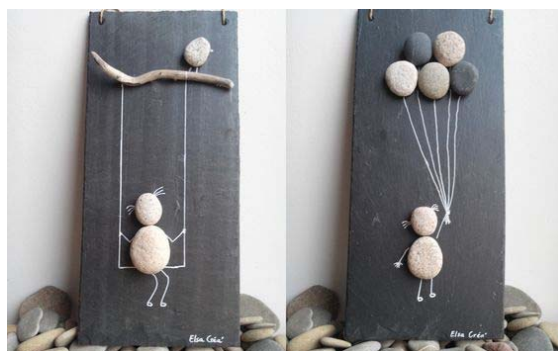

Foto: Pinterest.com

10. Hra ČÁRA

Čára

Hráči se postaví do jedné řady ve stejné vzdálenosti od čáry.

Jednotlivě se snaží dohodit knoflíkem na čáru.

Vyhrává ten, jehož knoflík se dostal nejbližší k čáře.

Přívěšek z knoflíků

Foto:cchobby.dk

Připrav si:

- knoflíky různých barev a velikostí (pozor, musí mít dvě nebo čtyři dírky)
- provázek
- nůžky

1. Ustříhnete asi 50 cm provázku.
2. Přehnete jej na polovinu a udělejte uzlík tak, aby se vytvořilo očko pro zavěšení. (V očku můžete mít navlečenou i kovovou karabinku, ale není to podmínkou.)
3. Navlékejte knoflíky tak, že konce provázku protahujete dvěma jejich dírkami, až navlečete všechny připravené knoflíky.
4. Za posledním knoflíkem udělejte pevný uzlík.
5. Nadbytečné konce odstříhnete nebo je dále ozdobte korálky či rolničkou.